

Олег Бойко

здобувач другого рівня вищої освіти факультету громадського розвитку та здоров'я Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

Обмеження права вільно залишати територію України під час дії правового режиму воєнного стану*

Тема обмеження права вільно залишати територію України для деяких категорій осіб в умовах веденого через повномасштабне вторгнення Росії в Україну правового режиму воєнного стану є актуальною, оскільки вона піддається протягом відносно довгого періоду часу широкому обговоренню громадськістю, як в публічному так і приватному середовищі, досить значна частина громадян України на яких воно поширюється, висловлює невдоволення щодо встановлення обмеження даного права та масово фіксуються спроби його протиправного обходу, здійснюючи адміністративні та кримінальні правопорушення, чому сприяють законодавчі недоліки його встановлення.

Так, ст. 33 Конституції України встановлює право кожного, хто на законних підставах перебуває на території України, вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які можуть встановлюватися Законами України. Все ускладняється тим, що ст. 64 Конституції України яка дозволяє під час дії режиму воєнного стану обмежувати певні передбачені нею права і свободи, включно із правом вільно залишати територію України, не встановлює чіткого порядку введення такого обмеження з чого випливає, що воно повинно встановлюватись відповідно до правила зазначеного у ст. 33, а саме Законом України, що враховує засади поділу державної влади, які встановлюють, що єдиним законодавчим органом в Україні є верховна Рада України [1].

---

* Науковий керівник - *Богдан Мелех*, доцент кафедри права Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнології імені С.З. Гжицького

Проте основний Закон який регулює питання виїзду осіб з території України, а саме ЗУ «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» у ст. 6, містить перелік підстав для тимчасового обмеження права громадян України на виїзд з України, серед яких не передбачає обмеження даного права для певної категорії осіб під час дії воєнного стану, чим створює вагомі проблеми для визнання законним встановлення обмеження даного права [2].

Також згадується можливість обмеження Конституційних прав у Законі України «Про правовий режим воєнного стану», так серед вимог до інформації, яка має бути зазначена в Указі Президента «Про введення воєнного стану в Україні» у п. 5 ч. 1 ст. 6 міститься наявність в указі вичерпного переліку конституційних прав і свобод людини і громадянина які тимчасово обмежуються, фактично визначаючи, що саме ним вони мають бути встановлені.

Натомість аналізуючи ст. 3 Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» Затвердженого Верховною Радою України, впливає висновок не про встановлення ним обмеження певних Конституційних прав, а лише деталізацію положення ст. 64 Конституції України, визначаючи які саме права і свободи передбачені Конституцією України може бути обмежено під час дії правового режиму воєнного стану, допускаючи його здійснення.

Актом, який частково регулює це питання є Правила «Перетинання державного кордону громадянами України» затвержені постановою Кабінету Міністрів України, проте варто зазначити, що вони лише встановлюють для певних груп населення перелік підстав і документів, які підтверджують їх наявність, що дають право у разі введення на території України воєнного стану перетинати Державний кордон. Але дані правила фактично не встановлюють заборону, не визначають категорії осіб щодо яких вона встановлюється та не відсилають до інших нормативно-правових актів в яких її визначали, просто вказуючи, що деякі категорії мають право на перетинання державного кордону під час дії правового режиму воєнного стану, проте це не може трактуватись, що всі інші його не мають, оскільки таку заборону для них встановлено не було [3].

Дослідивши нормативно-правові акти, що регулюють питання перетину державного кордону та встановлення обмежень конституційних прав, впливає висновок, що жодним з них таке обмеження встановлено не було, а фактично вони існують виключно на рівні інформаційних повідомлень та внутрішніх актів Державної прикордонної служби, що слід вважати незаконним та таким, що порушує Конституцію України та чинне законодавство, оскільки таке обмеження може встановлюватись як зазначено Конституцією України виключно Законом України, що призводить до настання негативних наслідків у суспільстві та підриває авторитет України в міжнародному середовищі.

Також існує проблема в контексті обмеження права на виїзд закордон фактично за ознакою статті, з чого постає питання дотримання конституційного права громадян встановленого ст. 24 Конституції України, яка передбачає, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом і в тому числі не може бути привілеїв чи обмежень

за ознаками статі, особливе значення якого законодавцем визнається встановленням у ст. 64 Конституції України неможливості його обмеження в умовах воєнного стану.

Встановлення такої заборони для чоловіків публічно аргументується метою необхідності захисту національних інтересів, що не ставиться мною під сумнів, проте оскільки відповідно до ст. 65 Конституції Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, є обов'язком усіх громадян України, без вказівки на стать, вбачається стереотипним та дискредитаційним, без врахування характеристик конкретної особи, відсутність обмеження права на виїзд за кордон категорій жінок, які відповідно до законодавства є військовозобов'язаними, не звільненими від виконання військового обов'язку та не містяться в переліку осіб, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації.

Література

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21.01.1994 р. № 3857-XII : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>.

3. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України : Постанова Каб. Міністрів України від 27.01.1995 р. № 57 : станом на 13 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-п#Text>.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**